

کاربرد پدال‌های پیانو

راهنمای استفاده مناسب از پدال‌های پیانو

به همراه مثال‌هایی از
کسرت‌های تاریخی آنتون روبینشتاین

نویسنده: الکساندر نیکیتینج بوخفتسِف
مترجم: هاله آرامی

سرشناسه: الکساندر نیکیتیتچ بوخُفتسیف (۱۸۹۷-۱۸۵۰ م.).
عنوان و نام پدیدآور: کاربرد پدال‌های پیانو؛ راهنمای استفاده مناسب از پدال‌های پیانو به همراه
مثال‌هایی از کنسرت‌های تاریخی آنتون روبنشتاین / نویسنده: الکساندر نیکیتیتچ بوخُفتسیف
شناسه افزوده: آرامی رضایی، هاله، ۱۳۵۳، مترجم
مشخصات نشر: تهران، انتشارات هنر موسیقی، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری: ۹۰ ص، مصور؛ ۱۷×۲۴ س. م.
شابک: ۰-۶-۹۱۱۲۷-۶۰۰-۹۷۸
فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیپا.
موضوع: پیانو -- پدال‌گیری
رده‌بندی کنگره: MT۲۲۷
رده‌بندی دیویی: ۷۸۶/۲۱۹۳۸
شماره کتابشناسی ملی: ۵۷۰۲۸۸۷

کاربرد پدال‌های پیانو
راهنمای استفاده مناسب از پدال‌های پیانو
به همراه مثال‌هایی از کنسرت‌های تاریخی آنتون روبنشتاین
نویسنده: الکساندر نیکیتیتچ بوخُفتسیف
مترجم: هاله آرامی
مدیر اجرایی: مژگان زرین‌نقش
طراح گرافیک جلد: سعید فروتن
ناشر: هنر موسیقی
نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۸
شمارگان: ۵۰۰ نسخه
قیمت: ۲۵ هزار تومان
© حق چاپ برای ناشر محفوظ است.
تلفن انتشارات و مرکز پخش: ۴۴۲۶۳۴۴۴ (۰۲۱)

انتشارات هنرموسیقی

www.honaremusighi.com

Email: honaremusighi@gmail.com

Tel: (+9821) 44 26 34 44

پست الکترونیک مترجم: haleh@haleharami.com

فهرست

پیش‌گفتار	۷
مقدمه مترجم	۹
نظری اجمالی به تاریخچه پیانو و پدال‌های آن	۱۱
مختصری درباره برادران روبنشتاین	۱۵
اصول مقدماتی	۲۱
۱. شیوه استفاده از پدال	۲۱
۲. علامت‌های پدال	۲۲
۳. تأثیر پدال کامل و پدال نیمه روی دمپرها	۲۵
۴. مکث‌های صوتی	۲۵
۵. پدال اولیه، پدال ثانویه و پدال نیمه	۲۶
۶. ویژگی‌های آکوستیک (صوتی) پیانو	۲۶
فصل ۱. کارکردهای پدال	۲۹
فصل ۲. پدال اولیه	۴۹
فصل ۳. پدال ثانویه	۵۱
فصل ۴. تعویض (بالا آمدن) پدال	۵۳
فصل ۵. مهم‌ترین شرایط برای استفاده نکردن از پدال	۵۵
فصل ۶. کاربرد پدال در پاساژهای گامی شکل و فیگورهای هارمونیک	۵۹
۱. کاربرد پدال در پاساژهای گامی شکل	۵۹
۲. کاربرد پدال در فیگورهای هارمونیک	۶۶
۳. کاربرد پدال در ترکیب پاساژهای گامی شکل و فیگورهای هارمونیک	۶۸

فصل ۷. استفاده از پدال همراه نت‌ها یا آکوردهای تک	۷۱
فصل ۸. کاربرد نیم‌پدال معمولی و ترمولوی نیم‌پدال	۷۵
۱. نیم‌پدال معمولی	۷۵
۲. ترمولوی نیم‌پدال	۷۶
فصل ۹. پدال چپ	۷۹
فصل ۱۰. نکات کاربردی برای استفاده از پدال	۸۳
۱. ساختار هارمونیک قطعه	۸۳
۲. ساختار ملودیک قطعه	۸۳
۳. قوانین کنترپوانی (چندصدایی)	۸۵
۴. دینامیک‌ها	۸۵
۵. سرعت	۸۷
۶. شخصیت یک عبارت	۸۷
۷. ماهیت تأثیر مطلوب آهنگ‌ساز	۸۸
۸. تفکیک عبارت‌ها	۸۸
۹. سایه‌روشن	۸۸
۱۰. محدوده صوتی به‌کاررفته در اثر روی ساز	۸۹
۱۱. اندازه دست	۸۹
۱۲. ویژگی‌های پیانو؛ غنا و خلوص صدای آن	۸۹

نظری اجمالی به تاریخچه پیانو و پدال‌های آن

ساز پیانو توسط یک سازنده هارپسیکورد از اهالی فلورانس ایتالیا به نام بارتولومئو کریستوفوری^۱ ابداع شد. اینکه وی نخستین پیانوی خود را دقیقاً چه زمانی ساخته است کاملاً مشخص نیست ولی فرانچسکو مانوچی^۲ در خاطرات خود نوشته است که کریستوفوری در اوایل سال ۱۶۹۸ روی ساخت هارپسیکوردی کار می‌کرده است که علاوه بر قابلیت اجرای اصوات قوی و رسا، توانایی اجرای اصوات آهسته و ملایم را نیز داشته باشد.^۳

پیانوهای به‌جامانده از ساخته‌های او به سال‌های ۱۷۲۰ بازمی‌گردند که در ساخت آن‌ها از تجارب ساخت و سازهای مشابه قبل از پیانو بهره گرفته شده است چنان‌که قرن‌ها تجربه ساخت هارپسیکورد در ساخت جعبه، صفحه رزونانس^۴، پُل^۵ و صفحه کلید (کلاویه) تأثیر بسزایی داشته است. کریستوفوری بدون اینکه نمونه قبلی داشته باشد مکانیزمی برای اکشن^۶ این ساز طراحی کرد که در آن چکش‌ها بعد از برخورد به سیم، بدون نواسانات حرکتی شدید به جای اول خود بازگردند و این حالت حتی هنگام تکرار سریع یک نت نیز امکان‌پذیر باشد. با این نگاه مدل اولیه اکشن پیانوهای امروز ابداع شد.

-
1. Bartholomeo Christofori.
 2. Francesco Mannucci.
 3. "arcicembal chef a il piano eil forte".
 4. Sound board.
 5. bridge.
 6. Action.

اولین سازهای کریستوفوری با سیم‌های کلاویکورد ساخته شدند که نسبت به پیانوهای مدرن صدای آرام‌تری تولید می‌کردند ولی بازهم نسبت به کلاویکورد محدودهٔ دینامیکی وسیع‌تری را پوشش می‌دادند و صدا ماندگارتر به گوش می‌رسید. در همان سری پیانوها، پدالی که امروزه در گروه پدال‌های تعبیه شده برای پیانوهای مدرن در منتهی‌الیه سمت چپ قرار دارد و پدال نرم^۱ یا «una corda» خوانده می‌شود، تعبیه شده است. این پدال در سال ۱۷۲۲ توسط کریستوفوری روی پیانو قرار داده شد و در ابتدا به فرم اهرمی بود که نوازنده با دست یا زانوی خود آن را به کار می‌گرفت. برخی، از این پدال با عنوان پدال جابه‌جایی^۲ یاد می‌کنند چرا که وقتی در یک پیانوی گرنده^۳ این پدال به کار گرفته می‌شود، مکانیزم اکشن به صورت فیزیکی به سمت راست جابه‌جا می‌شود. با این کار چکش به جای سه سیم به یک سیم برخورد می‌کند و حجم صدای تولیدشده کم می‌شود. عبارت «una corda» در زبان ایتالیایی که به معنی یک سیم است نیز به همین دلیل به این پدال اطلاق می‌شود. پدال چپ نه فقط حجم صدا بلکه رنگ صدا را نیز تغییر می‌دهد. مدتی کوتاه بعد از ابداع آن، این پدال از اجزاء غیر قابل تفکیک پیانوهای استاندارد شد.

عملکرد پدال چپ در یک پیانوی مدرن دیواری^۴ در واقع مانند پدال چپ یک پیانوی گرنده نیست. در پیانوهای دیواری اکشن قابل جابه‌جا شدن نیست؛ در این پیانوها وقتی پدال چپ گرفته می‌شود، چکش‌ها طوری به سیم‌ها نزدیک می‌شوند که کمترین فاصله برای حرکت چکش باقی می‌ماند. بعد از کریستوفوری، گاتفرد سیبرمان^۵ (۱۷۵۳-۱۶۸۳) از تجربه‌های کریستوفوری استفاده کرد. او که بیشتر به ساختن ارگ شهرت داشت پیانوهای مشابه سازهای کریستوفوری ساخت اما با یک تفاوت مهم؛ او پدال راست را که به پدال طنین^۶ معروف است به پیانو اضافه کرد. با این پدال دمپرها هم‌زمان از روی سیم‌ها بلند می‌شوند و ارتعاش سیم‌ها بیشتر شده و حجم صدا زیاد می‌شود. پیانوهای این دوره که به پیانوهای سبک وینی^۷ معروف هستند و مورد استفاده موتزارت بوده‌اند، پیانوهای هستند با وسعت صدای پنج اکتاو و جعبهٔ چوبی. در این پیانوها برای هر نت دو سیم در نظر گرفته شده و به کمک چکش‌هایی با پوشش چرمی صدایی نرم‌تر و شفاف‌تر نسبت به پیانوهای کریستوفوری، ولی با ماندگاری کمتر نسبت به پیانوهای مدرن امروزی، حاصل می‌شده است.

-
1. soft pedal.
 2. shift pedal.
 3. grand pianos.
 4. upright pianos.
 5. Gottfried Silbermann.
 6. Sustain pedal – Damper pedal.
 7. Viennese – style pianos.

نظری اجمالی به تاریخچه پیانو و پدال‌های آن

با انقلاب صنعتی و ایجاد امکانات فنی پیشرفته‌تر در ساخت سیم‌هایی از جنس فولاد با کیفیت بالا و ریخته‌گری دقیق‌تر چارچوب آهنی، پیانوهای قوی‌تری با ماندگاری بیشتر صدا ساخته شدند. وسعت صدای پیانو از پنج اکتاو به هفت و یک سوم اکتاو و گاهی بیشتر ارتقاء یافت. پیانوهای ساخت کشور انگلستان، شرکت «براد وود»^۱ در این زمان پیشرو بودند و این پیانوها در اختیار کسانی چون ژوزف هایدن^۲ و پتهوون قرار می‌گرفتند.

از سال ۱۸۲۰ مرکزیت ساخت پیانو به پاریس منتقل شد. شرکت «Erard» که پیانوهای شوپن و لیست را می‌ساخت در اکشن پیانو تغییری ایجاد کرد که به واسطه آن نوازنده می‌توانست یک نت را حتی اگر کلایه مربوط به آن کاملاً رها نشده و به حالت اولیه خود بازنگشته باشد، تکرار کند. در سال ۱۸۴۰ هنری هرز^۳ این مکانیزم را بازنگری کرد و از آن به بعد این سیستم به اکشن استاندارد پیانوهای گرنند تبدیل شد و تمام سازندگان پیانو از آن بهره بردند.

از این زمان به بعد بود که برای هرنت، سه سیم در نظر گرفته شد؛ پیانوها به چکش‌های نمدی مجهز شدند و در سال ۱۸۴۴ پدال وسط (پدال *sostenuto*)^۴ توسط ژان لویی بوازلو^۵ ابداع شد. در سال‌های ۱۸۶۰ تا ۱۸۶۲ سازندگان فرانسوی، الکساندر فرانسوا^۶ و کلود مونتال^۷ مکانیزم این پدال را بهبود بخشیدند و در سال ۱۸۷۴ آلبرت اشتنوی^۸ این اختراع را تکمیل کرد.

ماندگاری صدایی که این پدال ایجاد می‌کند با آنچه از عملکرد پدال راست یا پدال طنین حاصل می‌شود، متفاوت است. این پدال (پدال وسط) فقط آن دمپ‌هایی را بالا نگه می‌دارد که هنگام گرفتن پدال وسط از روی سیم بلند شده‌اند درحالی‌که پدال راست تمام دمپ‌ها را بالا نگه می‌دارد. استفاده از این پدال به‌ویژه در اجرای نسخه‌هایی از آثار موسیقی که برای ارگ نوشته شده‌اند ولی روی پیانو اجرا می‌شوند، یا آثار کلاسیک مدرن کاربرد دارد و این پدال با پای راست به‌کار گرفته می‌شود. برخی پیانوهای گرنند و اغلب پیانوهای دیواری این پدال را ندارند یا پدال وسطی دارند که پدال *sostenuto* واقعی نیست. در یک پیانوی دیواری، پدال وسط پدالی مثل پدال چپ است ولی در یک شیار می‌لغزد و آنجا درگیر می‌شود. گاهی پدال وسط تنها روی دمپ‌های بم عمل می‌کند. معمولاً در پیانوهای دیواری این پدال، پدال تمرین است، یعنی به واسطه آن یک نوار نمدی روی سیم‌ها برای کم کردن حجم صدا قرار می‌گیرد. پدال *sostenuto* واقعی در پیانوهای دیواری بسیار نادر است مگر پیانوهای گران‌قیمتی چون اشتنوی یا بکشتاین.

1. Broadwood.

2. Joseph Haydn.

3. Henri Herz.

۴. *sostenuto* در واژه به معنای کشیده، ممتد و بدون وقفه است.

5. Jean Louis Boisselot.

6. Alexander Françoise Debain.

7. Claud Montal.

8. Albert Steinway.

کتاب حاضر از معدود کتاب‌های نوشته‌شده با موضوع استفاده از پدال است. نویسنده کتاب، الکساندر نیکیتچ بوخفتسِف، معلم موسیقی و موسیقی‌شناس روس که از شاگردان نیکلای روبنشتاین بنیان‌گذار کنسرواتوار مسکو بوده و کتب آموزشی فراوانی از وی به‌جای مانده، با نگاه جزئی‌نگر خود رفتارهای پدال و تأثیر آن را در اجرای آثار پیانو با استناد بر اجراهای بیانیست نجیبه روس، آنتون روبنشتاین، مشخص و جمع‌آوری کرده است.

این کتاب نخستین‌بار در سال ۱۸۸۶ نوشته و به زبان‌های آلمانی و انگلیسی ترجمه و منتشر شد و مجدداً در سال ۲۰۰۵ به تجدید چاپ رسید. در کتاب حاضر از نگاه کلی به کاربرد پدال در نوازندگی اجتناب شده ولی به روش‌های پدال‌گیری و نقش‌های مختلف پدال در نوازندگی با جزئیات پرداخته شده است و از این نظر با وجود گذشت سالیان متمادی هنوز مطالعه آن مفید است.

Guide to the Proper Use of the Pianoforte Pedals

**With Examples out of the
Historical Concerts of Anton Rubinstein**

By: Alexander Nikitich Bukhovtsev

Translated by: Haleh Arami

انتشارات فرهنگی

ISBN 978-964-447-017-4

انتشارات فرهنگی